

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МЕНЕДЖМЕНТ”**

**Харків
2011**

Програма навчальної дисципліни “Менеджмент” / Уклад.:
Л.С. Шевченко, О.О. Мамалуй, К.Г. Губін. – Х.: Нац. ун-т
“Юрид. акад. України”, 2011. – 10 с.

У к л а д а ч і: Л.С. Шевченко,
О.О. Мамалуй,
К.Г. Губін

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 3 від 06.06.2011 р.)*

1. ВСТУП

Предметом навчальної дисципліни “Менеджмент” є закони, закономірності, принципи, функції, форми і методи цілеспрямованої діяльності людей у процесі управління соціально-економічними процесами на рівні організації (фірми, підприємницької структури).

Метою викладання навчальної дисципліни виступає засвоєння студентами основ сучасної теорії менеджменту, формування у них загальних уявлень про менеджмент як науку, самостійний вид професійної діяльності, процес та орган управління. При цьому майбутнім фахівцям з права необхідно отримати спеціальні знання, вміння та навички управління фірмою на різних рівнях та посадах, усвідомити особливості менеджменту у сфері юридичного обслуговування бізнесу.

Специфіка освітньої професійної програми навчання студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю “Правознавство” обумовлює зв’язок навчальної дисципліни “Менеджмент” з курсами економічної теорії, економіки підприємства, а також трудового, господарського, фінансового, адміністративного і кримінального права. У результаті опанування навчальної дисципліни “Менеджмент” студенти повинні :

знати соціально-економічні умови виникнення й розвитку менеджменту; сучасні концепції менеджменту; принципи і методи менеджменту; закономірності розвитку організації як об’єкту менеджменту; загальний зміст стратегічного планування, організації, мотивації, контролю, координації та інших функцій менеджменту; сутність процесів комунікації та прийняття управлінських рішень; основні моделі та технології менеджменту;

уміти застосовувати на практиці теоретичні положення менеджменту; здійснювати аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища фірми; управляти розвитком організації; реалізовувати на практиці основні функції менеджменту; обирати та використовувати оптимальні моделі керівництва фірмою та підлеглими; формувати команди та застосовувати принципи прийняття управлінських рішень; здійснювати ефективну

кадрову політику та політику нарощування знань; самостійно підвищувати свою кваліфікацію та поповнювати знання в галузі менеджменту.

2. З М І С Т

I. Менеджмент: сутність, соціально-економічні умови виникнення та розвиток

Визначення менеджменту.

Менеджмент як самостійний вид професійної діяльності. Менеджмент як процес управління. Поняття стратегічного, оперативного і ситуаційного менеджменту. Основні сфери і функції менеджменту. Менеджмент як категорія людей та орган управління. Менеджмент як наука та навчальна дисципліна.

Соціально-економічні умови виникнення і розвитку менеджменту. Школа наукового управління. Фордизм. Класична, або адміністративна, школа. Школа “людських відносин”, або неокласична школа. Школа “поведінкових наук”. Кількісна, або нова, школа науки управління. Ресурсна теорія. Концепція менеджменту знань. Теорія організації, що навчається. Процесний, системний та ситуаційний підходи до управління.

II. Організація як об’єкт менеджменту

Поняття та ключові характеристики організацій. Види організацій.

Зміст та основні фактори внутрішнього середовища фірми. Зовнішнє мікросередовище комерційної організації. Елементи зовнішнього макросередовища фірми.

Життєвий цикл організації та його стадії.

Культура організації. Рівні організаційної культури. Методи підтримки культури організації.

Соціальна відповідальність менеджменту: сутність, моделі, форми. Кодекси соціальної відповідальності та їх зміст.

III. Сполучні процеси менеджменту. Інформація та комунікації. Прийняття управлінських рішень

Інформація, її види та роль у менеджменті. Класифікація інформації. Система обміну інформацією.

Поняття і роль комунікацій. Види і форми комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Комунікаційний процес, його елементи та етапи.

Сутність і види управлінських рішень. Основні вимоги до прийняття управлінського рішення. Методи, моделі та етапи прийняття управлінського рішення. Методика аналізу АБВ.

Організація та контроль виконання рішень.

IV. Стратегічне планування діяльності організації. Реалізація стратегії

Стратегічне планування. Місія та цілі організації. “Дерево цілей”. Оцінка сильних і слабких сторін організації, можливостей та загроз її розвитку.

Портфельний аналіз. Вибір “стратегічної зони господарювання” та “стратегічних господарських одиниць” із перевагами в конкурентній боротьбі.

Формулювання та реалізація стратегії діяльності фірми. Типи базової стратегії розвитку фірми. Функціональні та конкурентні стратегії.

Планування реалізації стратегії. Види, завдання і методи розроблення планів.

Управління за цілями (результатами). Методика управління ефективністю бізнесу (BPM – Business Performance Management). Методика збалансованих показників (BSC – Balanced Score Card) як елемент стратегічного балансування діяльності організації.

V. Проектування організації. Мотивація та контроль у системі менеджменту

Владні повноваження, відповідальність і делегування. Процес делегування повноважень і відповідальності. Поняття структури організації та структури управління. Елементи проектування організації. Вертикальний та горизонтальний розподіл праці. Типи структур управління.

Мотивація: зміст та еволюція поняття. Загальна модель мотивації. Змістові теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації. Мотиваційна теорія підкріплення. Методи матеріальної і нематеріальної мотивації.

Сутність і зміст контролю. Види контролю. Процес контролю. Поведінкові аспекти контролю. Характеристики ефективного контролю. Контроль і вимірювання результатів роботи персоналу.

VI. Особистість менеджера. Керівництво та лідерство

Поняття мистецтва менеджменту. Формування і прояв мистецтва менеджменту. Співвідношення між талантом та освітою, розвитком та саморозвитком. Динаміка мистецтва менеджменту. Вплив мистецтва менеджменту на характеристики та особливості управління організацією.

Фактори формування та зміни особистості менеджера. Самопізнання і керування власним розвитком у діяльності менеджера. Поєднання інтелекту й волі. Гармонія ставлення до себе і до персоналу. Справедливість, етика і культура управління – невід’ємні якості менеджера.

Поняття лідерства. Теорія особистих рис. Поведінковий підхід. Ситуаційний підхід. Процеси формування та основні складові лідерства. Формальні і неформальні чинники лідерства. Прояв лідерства в стилі управління. Різновиди стилів управління. Тенденції розвитку стилю управління.

VII. Групи та конфлікти у менеджменті. Командоутворення

Роль групи в діяльності людини загалом та у менеджменті зокрема. Утворення груп.

Поняття команди та її ознаки. Відмінність команди від групи. Ролі членів команди. Види команд. Етапи командоутворення. Крива командних результатів. Керівництво командою.

Виникнення та перебіг конфліктів. Види конфліктів. Вплив конфліктів на менеджмент. Управління конфліктами як одна із складових менеджменту. Регулювання соціально-психологічного клімату в групі та організації.

VIII. Управління часом та підтримка працездатності в менеджменті

Зміст тайм-менеджменту та його призначення. Ресурси часу в менеджменті. Різновиди часу. Планування й облік часу. Час індивідуальної та спільної діяльності. Розподіл праці за часом. Час та комунікації.

Мистецтво правильного формування цілей як основа ефективного використання часу.

Інтенсивність та продуктивність управлінської діяльності. Вибір оптимального режиму праці й відпочинку. Засоби підтримки здоров'я та працездатності.

IX. Ситуаційний менеджмент

Мета і завдання ситуаційного менеджменту.

Сутність, джерела та причини виникнення проблемних ситуацій в організаціях. Класифікація ситуацій.

Сутність господарського ризику. Види і причини втрат у підприємстві. Визначення границь і зони господарського ризику. Керування ризиками в проблемних ситуаціях. Роль випадку в зміні позицій організації (фірми) на ринку.

Кризові ситуації в організації: характеристика, причини

й ознаки. Шляхи виходу організації з кризової ситуації.

Методи і прийоми розв'язання проблемних ситуацій. Керування стратегічними ситуаціями. Керування в кризовій ситуації. Психологічні проблеми і моделі ситуаційного лідерства.

Х. Управління організаційними змінами та розвитком

Природа та класифікація організаційних змін. Організаційні зміни і розвиток організації.

Управління змінами в організації. Сприйняття організаційних змін персоналом. Причини і форми опору змінам в організації. Способи подолання опору організаційним змінам. Залучення працівників до управління для здійснення змін.

Критерії та показники ефективності управління. Визначення економічної ефективності управлінської праці.

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Василенко В. О. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 396 с.

Василенко В. О. Ситуаційний менеджмент: навч. посіб. / В. О. Василенко, В. І. Шостка. – К.: ЦУЛ, 2003. – 285 с.

Єрмошенко М. М. Менеджмент: навч. посіб. / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, О. А. Стороженко. – К.: Нац. акад. упр., 2006. – 652 с.

Короткий Г. І. Менеджмент: навч. посіб. / Г. І. Короткий, С. Г. Коротка, В. І. Третяк; Держ. акад. житл.-комун. госпва. – К.: Варта, 2006. – 444 с.

Менеджмент: навч. посіб. / В. І. Крамаренко, І. В. Ванеєва, А. П. Дудар та ін. – К.: ЦУЛ, 2003. – 246 с.

Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт и Ф. Хедоури; пер. с англ. М. А. Майорова и др.; общ. ред., вступ. ст. Л. И. Евсенок. – М.: Дело, 1999. – 800 с.

Осовська Г. В. Основы менеджменту: підруч. / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К.: Кондор, 2006. – 664 с.

Пилипенко А. А. Менеджмент: підруч. / А. А. Пилипенко, С. М. Пилипенко, І. П. Отенко; Харк. нац. екон. ун-т. – Х.: ІНЖЕК, 2005. – 454 с.

Принципи менеджменту: конспект лекцій / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін.; за ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. – 89 с.

Сучасні концепції менеджменту: навч. посіб. / за ред. Л. І. Федулової. – К.: Центр учбової л-ри, 2007. – 536 с.

Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту: навч. посіб. / М. В. Туленков. – К.: Каравела, 2007. – 304 с.

Шевченко Л. С. Конкурентная диагностика фирмы: концепция, содержание, методы: моногр. / Л. С. Шевченко, В. И. Торкатюк, Н. А. Кизим, А. Л. Шутенко. – Х.: ИД “ИНЖЭК”, 2008. – 240 с.

Шевченко Л. С. Конкурентне управління: навч. посіб. – Х.: Еспада, 2004. – 520 с.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МЕНЕДЖМЕНТ”

У к л а д а ч і: ШЕВЧЕНКО Людмила Степанівна,
МАМАЛУЙ Олексій Олександрович,
ГУБІН Кирил Григорович

Відповідальна за випуск *Л.С. Шевченко*

Редактор *В.В. АрнаUTOва*
Комп'ютерна верстка *А.В. Старжинської*

Поза планом

Підп. до друку 27.06.2011. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Умовн. друк. арк. 0,62. Облік.-вид. арк. 0,25. Вид. № 22.
Тираж 150 прим. Зам. № 4342. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.